

Lautakuntien selvitykset arviointikertomuksesta vuodelta 2015

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan lautakuntien selvitys arviointikertomuksesta vuodelta 2015

VD/7211/00.01.02.01/2016

Kaupunkisuunnittelulautakunta 22.8.2016 § 7

Tekninen lautakunta 23.8.2016 § 7

Ympäristölautakunta 14.9.2016 § 6

Tarkastuslautakunta laatii vuosittain kaupunginvaltuustolle tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä luovutettavan arviointikertomuksen, jossa arvioidaan ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet.

Tarkastuslautakunnan laatima Vantaan kaupungin arviointikertomus vuodelta 2015 merkittiin tiedoksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 23.5.2016 ja lähetettiin kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus päätti 6.6.2016 lähettää valtuuston päätöksen toimialoille toimenpiteitä varten.

Toimialoja ja eräitä tulosalueita on pyydetty antamaan selvityksensä arviointikertomuksen tiivistelmäkohtiin 30.9.2016 mennessä seuraavasti: Maankäytön rakentamisen ja ympäristön toimiala kohdat 1, 3, 9, 10, 11, 12.

Lisäksi toimialoja ja eräitä tulosalueita pyydetään antamaan selvityksensä niitä koskevista arviointikertomuksen sisältökohdista. Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialaa koskevat seuraavat arviointikertomuksen kohdat 6.2 Kehärata, 6.3 Rakennusvalvonta ja 6.4 Varikko. Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala on valmistellut kokonaislausunnon kaupunkitasoisessa arviointikertomuksessa toimialaa koskevista kohdista. Toimialan lautakunnat antavat osaltaan selvityksensä toimialan kokonaislausunnon pohjalta.

1. Valtuuston asettamien strategisten päämäärien ja niitä toteuttavien sitovien tavoitteiden toteutuminen

Arviointikertomus (tiivistelmä nro 1):

”Valtuuston asettamat strategiset päämäärät ja niitä toteuttavat sitovat tavoitteet toteutuivat täysin 13 tavoitteen osalta, melko hyvin toteutuneeksi todettiin seitsemän tavoitetta ja jossain määrin toteutuneeksi neljä tavoitetta. Toteutumatta jäi neljä tavoitetta. Tarkastuslautakunnalla oli huomautettavaa tai kommentoitavaa vain 14 prosentin osalta tavoitteista (edellisenä vuonna vastaavasti 36 prosentin osalta). Annetut kommentit liittyvät pääosin tavoitteiden arvioitavuuteen. Kokonaisuutena sitovien tavoitteiden mittarointi on parantunut viime vuosina.”

Toimialan vastaus:

Tavoite 8.2. Kaupunki luovuttaa 80 omakotitalotonttia jäi toteutumatta. Jatkuvassa myynnissä oli 37 tonttia, tarjouskilpailu järjestettiin 4 tontista keväällä 2015, 2 tontista järjestettiin tonttihaku asuntomessujen aikana ja syksyllä 2015 järjestettiin yleinen haku 19 tontista. Kaupungilla on ollut asuntomessualueelta tarjolla 7 pientalotonttia, joista kaikki tontit ovat myyty.

Vuonna 2015 tontteja luovutettiin 33 kpl. Tontteja oli tarjolla yhteensä 62 kpl. Syksyllä järjestettiin yleinen tonttihaku 19 tontista. Tiukasta aikataulusta johtuen näiden tonttien osalta tonttikaupat tehtiin vuoden 2016 alkupuolella. Tontteja on monipuolisesti tarjolla.

Omakotitontteja tiedustellaan vilkkaasti; erityisesti kysellään vuokrausmahdollisuutta. Tonttien tarjonta kykenee tällä hetkellä kohtuullisen hyvin vastaamaan kysyntään.

Viime vuosina pientalorakentaminen on hiljentynyt huippuvuosista, mikä näkyy tonttikaupoissa. Syitä tähän ovat mm. se, että vanhan asunnon myynti kangertelee ja pankit ovat tiukentaneet lainanantoa. Tontteja on markkinoitu kaupungin facebook- ja www-sivuilla sekä omakoti-messuilla. Kivistön asuntomessujen ansiosta asuntotontit saivat v. 2015 aikana huomattavasti näkyvyyttä.

2. Vantaan käyttötalouden kehitys

Arviointikertomus (tiivistelmä nro 3):

"Vantaan käyttötalouden kehitys oli vuonna 2015 selvästi ennakoitua parempi ja tulos positiivinen. Kaikki toimialat alittivat talousarviossa arvioidut menot ja tulot ylittyivät. Investointimenot alittuivat selvästi ja vaikka kaupungin lainamäärä kasvoi, niin nettolainanotto oli 22,1 miljoonaa euroa, kun ennuste oli 89 miljoonaa euroa. Iso velkamäärä (5 312 euroa/asukas) on edelleen suuri taloudellinen riski ja haasteena on myös kunnallisveron heikko kehitys. Vantaan toteuttamat laajat liikenne- ja asuinalueinvestoinnit (Kehärata, Kehä III ja Kivistö) tuonevat kaupunkiin kuitenkin runsaasti uusia veronmaksajia, jolloin verotulot kasvavat ja uusiin palvelutarpeisiin pystytään vastaamaan. Suurten kaupunkien talouden tunnusluvut pysyivät kokonaisuutena tarkastellen melko samalla tasolla vuodesta 2014. Myöskään kaupunkitasolla ei ollut isoja muutoksia. Vantaalla yksi tunnusluku parani ja Vantaan tunnusluvuista neljä on heikolla tasolla."

Toimialan vastaus:

Vuonna 2015 toimialan käyttötalouden tulot ylittyivät 36 miljoonaa euroa. Toimialan tulot ylittivät budjetin etenkin sopimus- ja maanlajitystuloissa sekä maanmyyntituloissa. Menot pysyivät budjetoidussa tasossa pois lukien tilakeskuksen vuokramenojen sekä liikuntayhtiöiden ja VTK:n sulautumisesta aiheutuvien ylläpitomenojen kasvusta aiheutuneet määrärahayllälytykset.

3. Asuntomessut

Arviointikertomus (tiivistelmä nro 9):

"Asuntomessut Vantaan Kivistössä onnistuivat kaupungin näkökulmasta hyvin ja niihin liittyvät tavoitteet saavutettiin. Erityisesti näkyvyys mediassa oli hyvä, mediaosumia oli 648 ja messuilla vieraili 826 median edustajaa. Kaupungilta oli oikea päätös pitää kiinni siitä, että Kehärata saatiin käyttöön ennen messujen alkua. Messuilla vieraili 138 756 kävijää joista 30 prosenttia tuli junalla ja 62 prosenttia omalla autolla."

Toimialan vastaus:

Runsas julkisuus messukesänä oli sävyltään pääsääntöisesti positiivista tai neutraalia. Kehäradan valmistuminen ja asuntomessut selvästi hyötyivät toistensa julkisuusarvosta. Erityisenä onnistumisena mainittakoon myös City Mobil2 –projektin kuskittomat bussit, jotka kuljettivat messuvieraita Kivistön asemalta messualueelle. Kuskittomilla ajoneuvoilla tehtiin yli 10 000 matkaa messujen aikana.

Asuntomessualueen kunnallistekniikka rakennettiin 1,5 vuoden tiukassa aikataulussa, asemakaavaan kohdistuneesta valituksesta sekä alueelta löytyneistä liito-oravien pesäpuista johtuen.

Aikataulupaineista huolimatta alue toteutettiin korkeatasoisena: huomiota on kiinnitetty niin hulevesien käsittelyyn kuin moderniin, valaisinkohtaisesti säädeltävään led-valaistukseenkin. Messualueen itäosassa sijainneisiin hiekkakuoppiin toteutettiin Kvartsijuonenpuiston toimintapuisto.

Valitettava kiista asuntomessualueen putkijätejärjestelmän liittymisehdoista kaupungin ja pienkiinteistöjen omistajien välillä jatkuu edelleen. Elokuuhun 2016 mennessä järjestelmään on liittynyt noin puolet pienkiinteistöistä.

Asuntomessualueen tonteista kaupunki sai maanmyyntituloja 9 miljoonaa euroa.

4. Kehärata

Arviointikertomus (tiivistelmä nro 10):

”Kehäradan käyttöönnoton myötä radanseudun houkuttelevuus tulevaisuuden rakennus- ja asuinalueena on kasvanut. Erityisesti tämä nousi esiin asuntomessututkimuksen palautteessa. Kehärata on merkittävä parannus pääkaupunkiseudun ja erityisesti Vantaan liikenneyhteyksiin. Linjauudistuksen jälkeen esiin nousseita katvealueiden ongelmia tulee seurata. Kehäradan rakentaminen on ollut suuri ja kallis investointi, mutta se on nähtävä maankäytön tehostamisen mahdollistajana ja sijoituksena tulevaisuuteen.”

Toimialan vastaus:

Kehäradan matkustajamäärät ovat jatkuvassa kasvussa ja hanke on parantanut Vantaan julkisuuskuvaa. Erityisesti kohtuuhintainen asuntorakentaminen jatkuu vilkkaana Kehäradan asemien ympäristöissä. Vehkalan työpaikka-alueen ensimmäinen hanke käynnistyy v. 2016.

Kehäradan liityntälinjaston käyttäjämääriä ja palautetta seurataan aktiivisesti yhteistyössä HSL:n kanssa. Vuoden liikennöinnin jälkeen kehärata ja liityntälinjat ovat tulleet joukkoliikenteen säännöllisille käyttäjille tutuiksi. Tilanne on siten vakiintunut ja mahdollisia jäljelle jääneitä aikataulu- ja linjastopuutteita voidaan parantaa saadun palautteen perusteella.

Rakennuslupien määrä

Arviointikertomus (tiivistelmä nro 11):

”Myönnettyjen rakennuslupien määrä kasvoi rakennusvalvonnan tulosalueella merkittävästi Vantaalla erittäin kiivaana jatkuneen rakentamisen johdosta. Tämä vaikutti myös tulosalueen talouteen ja toimintakate toteutui selvästi arvioitua parempana. Tärkeänä asiakaspalvelun joustavuuden ja tuottavuuden kohottamiseen tähtäävänä toimenpiteenä rakennusvalvonnassa on ollut siirtyminen sähköiseen lupamenettelyyn ja yhden luukun periaatteeseen. Sähköinen asiakaspalvelu ja yhden luukun periaate on ollut käytössä pientalorakentamisen osalta jo marraskuusta 2014 ja vuoden 2015 marraskuussa käytäntö laajeni kaikkea rakentamista koskevaan lupamenettelyyn. Asiakas saa lupapiste.fi nettiosoitteesta kaiken rakennuslupaan liittyvän palvelun. Tämä tehostaa lausuntomenettelyjä ja vähentää varsinaisia asiakaskäyntejä. Palvelua kehitetään edelleen entistä monipuolisemmaksi. Vantaan asuntomessualueesta tehdyn digitaalisen 5Dmallinnoksen kehittäminen tarjoaa tulevaisuudessa uusia mahdollisuuksia rakennetun ympäristön tarkasteluun, suunnitteluun ja rakentamisen vaikutusten ennakointiin.”

Toimialan vastaus:

Vantaan rakentamisen tahti on vain kiihtynyt. Kesäkuun 2016 loppuun mennessä oli luvitettu yli 3600 asuntoa kun normaalivuoden määrä on ollut alle 2000 ja MAL tavoite 2400 asuntoa koko vuoden aikana.

3 D kaupunkimallin kehittämistä varten toimiala on keväällä 2016 päivittänyt koko Vantaan laserkeilausaineiston. Aineistoa täydennetään loppukesästä viistokuvaamalla lentokoneesta viiden kameran avulla vantaan alue ja näin saadaan LOD 2 –tason 3D malli koko Vantaasta. Mallia täydennetään päivittyvillä rakennuslupasuunnitelmilla, jotka liitetään saatuun malliin. Rakennusvalvonnassa on käynnissä kehitystyö, jonka avulla tämä ns. Täydentyvä kaupunkimalli saadaan mahdollisimman pitkälle automatisoitua. Jatkossa kaupunkimalli toimii monellakin eri tavalla kansalaistoiminnan ja kansalaisvaikuttamisen alustana.

5. Ajoneuvokaluston hallinta

Arviointikertomus (tiivistelmä nro 12):

”Vantaan kaupungin varikolle on keskitetty kaupungin ajoneuvo-, kone- ja lisälaittekaluston hankinta, hallinnointi sekä tähän liittyvä huolto- ja korjaamotoiminta. Näin on saatu yhtenäiset käytännöt ajoneuvokalustoon liittyvissä asioissa. Samalla on muodostunut kokonaiskuva kaluston määrästä ja

kustannuksista. Tällä tiedolla voidaan tehostaa kaluston yhteiskäyttöä ja ajoneuvojen käytön sekä siihen liittyvien kustannusten valvontaa. Merkittävä ajoneuvojen käyttöä tehostava toimi on ollut paikkatietojärjestelmän asentaminen 240 kaupungin ajoneuvoon. Järjestelmän avulla saadaan tarkat tiedot ajoneuvon liikkeistä ja työtiedoista. Näin voidaan valita tehtävään aina lähin ajoneuvo ja lyhentää ajoreittejä. Myös ajoneuvojen käytön raportointi monipuolistuu ja tehostuu järjestelmän avulla. Järjestelmän tuottaman tiedon avaamista kuntalaisten käyttöön testattiin 2016 avaamalla palvelu, jossa kuntalaiset pystyivät seuraamaan lumiaurojen kulkua. Palvelusta on jatkossa tarkoitus tehdä pysyvä.”

Toimialan vastaus:

Ajoneuvojen seurantajärjestelmän avulla on mahdollista parantaa mm. kaupungin ajoneuvojen käyttöastetta, vähentää polttoaineen kulutusta ja tehostaa henkilöstön työajan käyttöä. Lisäksi järjestelmän tietoa voidaan hyödyntää mm. esim. liukastumisiin liittyvissä korvausvaatimusten käsittelyn yhteydessä. Jatkossa järjestelmän eri ominaisuuksien hyödyntämistä tehostetaan järjestelmän toimittajan järjestämällä koulutuksella hyvässä yhteistyössä kaupungin henkilöstön kanssa. Kuntalaisen kannalta seurantajärjestelmä mahdollistaa myös esim. talviylläpitokaluston seurannan, jolloin internetin välityksellä näkee kaupungin ja sen palvelutuottajien auras- tai hiekoituskaluston ajantasaisen sijainnin. Tästä palvelua on tarkoitus jatkossa muodostaa pysyvä.

6. Kehäradan arviointi

Arviointikertomuksen johtopäätökset (s. 54):

”Kehäradan käyttöönoton myötä radanseudun houkuttelevuus tulevaisuuden rakennus- ja asuinalueena on kasvanut. Erityisesti tämä nousi esiin asuntomessututkimuksen palautteessa. Kehärata on myös pääkaupunkiseudun ja erityisesti Vantaan merkittävä liikenneyhteyksien parannus. Rakentaminen on ollut suuri ja kallis investointi, mutta se on nähtävä maankäytön tehostamisen mahdollistajana ja sijoituksena tulevaisuuteen.”

Arviointikertomuksen suositukset (s. 54):

”Linjauudistuksen jälkeen esiin nousseita katvealueiden ongelmia tulee seurata.”

Toimialan vastaus:

Kehäradan liityntälinjaston käyttäjämääriä ja palautetta seurataan aktiivisesti yhteistyössä HSL:n kanssa. Vuoden liikennöinnin jälkeen kehärata ja liityntälinjat ovat tulleet joukkoliikenteen säännöllisille käyttäjille tutuiksi. Tilanne on siten vakiintunut ja käyttöönottovaiheen karikot ovat jo takana. Mahdollisia jäljelle jääneitä aikataulu- ja linjastopuutteita voidaan parantaa saadun palautteen perusteella.

7. Rakennusvalvonnan arviointi

Arviointikertomuksen johtopäätökset (s. 57):

”Rakennusvalvonnan tulosalueen työmäärää lisäsi huomattavasti erittäin kiivaana Vantaalla jatkunut rakentaminen. Kova rakennusvauhti heijastui positiivisesti myös rakennusvalvonnan tulosalueen talouteen sillä rakennusvalvonnan toimintakate oli yli 1,2 miljoonaa euroa arvioitua parempi.

Tärkeä asiakaspalvelun sujuvoittamiseen ja tuottavuuden kohottamiseen tähtäävä toimenpide rakennusvalvonnassa on ollut siirtyminen sähköiseen lupamenettelyyn ja yhden luukun periaatteeseen. Sähköinen asiakaspalvelu ja yhden luukun periaate on ollut käytössä pientalorakentamisen osalta jo marraskuusta 2014 ja vuoden 2015 marraskuussa käytäntö laajeni kaikkea rakentamista koskevaan lupamenettelyyn. Asiakas saa lupapiste.fi nettiosoitteessa kaiken rakennuslupaan liittyvän palvelun. Asiakas asioi vain rakennusvalvonnan lupaneuvonnan kanssa ja rakennusvalvonta hoitaa tarvittavien lausuntojen hankkimisen rakennuslupahakemukseen, joten asiakas saa tarvitsemansa palvelun yhden luukun kautta. Tämä tehostaa lausuntomenettelyä ja vähentää varsinaisia asiakaskäyntejä. Palvelua kehitetään edelleen entistä monipuolisemmaksi.

Vantaan asuntomessualueesta tehty digitaalinen 5D-mallinnos ja sen edelleen kehittäminen ja mallinnuksen laajentaminen koko Vantaan aluetta koskevaksi on tuomassa jatkossa uudenlaisia mahdollisuuksia rakennetun ympäristön suunnitteluun ja rakentamisen vaikutusten ennakointiin. Mallin avulla on mahdollisuus tarkastella mallinnetun alueen rakennuksia, katuja ja viheralueita oikeissa mittasuhteissa. Malliin on tarkoitus tulevaisuudessa liittää uusien rakennusten ja rakennettavan ympäristön erilaiset suunnitelmat, jolloin voidaan hahmottaa miten alue muuttuu, kun uudet rakennukset sijoittuvat ympäristöön. Malli on kehitetty avoimeksi, joten se tarjoaa myös kansalaisille mahdollisuuden nähdä eri rakennushankkeiden vaikutuksia omaan ympäristöön.”

Arviointikertomuksen suositukset (s. 57):

”Rakennusvalvonnan tulee seurata palvelun toimimista voimakkaan kysynnän aikana sekä niissä tapauksissa, joissa asiakas joutuu käyttämään muuta kuin sähköistä asiakaspalvelua.”

Toimialan vastaus:

Vantaan rakentamisen tahti on vain kiihtynyt. Kesäkuun 2016 loppuun mennessä oli luvitettu yli 3600 asuntoa, kun normaalivuoden määrä on ollut alle 2000 ja MAL tavoite 2400 asuntoa koko vuoden aikana. Asuntotuotanto on siten kolmikertainen ”normaalivuoteen” nähden ja ylittää MAL tavoitteen kaksinkertaisesti. Toistaiseksi rakennusvalvonta on kyennyt vastaamaan kysyntään pieniä viiveitä lukuun ottamatta. Henkilöstön määrää on kuitenkin nostettava jonkin verran suunnitellusta.

Rakennusvalvonta seuraa jatkuvasti palvelunsa kehittymistä. Rakennusvalvonnan kaikille asiakkailleen (3800 kpl) tekemä asiakastyytyväisyyskysely antoi hyvän tuloksen. Vastauksia tuli noin 450. Avoimia vastauksia saatiin noin 200. Yhdessäkään vastauksessa ei viitattu tai vaadittu kirjallista rakennusvalvontapalvelua. Lupakäsittely siirtyi kaikilta osiltaan sähköiseksi 1.11.2015 ja pientalojen osalta jo 1.1.2014. Työmaiden katselmustoiminta siirtyy sähköiseksi 1.1.2016.

8. Varikon arviointi

Arviointikertomuksen johtopäätökset (s. 60):

”Varikon nykyinen keskitetty oma pieni tilaajayksikkö ja yhtenäinen ajoneuvohallinta on hyvä säilyttää kaupungilla. Keskittämisen myötä kaupungilla on yhtenäiset käytännöt ajoneuvokalustoon liittyvissä asioissa. Samalla muodostuu kokonaiskuva kaluston määrästä ja kustannuksista, jolloin voidaan tehostaa kaluston yhteiskäyttöä ja ajoneuvojen käyttöä ja siihen liittyvien kustannusten seuranta ja valvontaa. Varikko tekee tiivistä yhteistyötä muiden toimialojen kanssa. Ajoneuvojen hankinnassa on yhä tärkeämmäksi nousseet ympäristökriteerit.

Ajoneuvojen paikkatietojärjestelmä tehostaa ajoneuvojen käyttöä. Järjestelmän tietoa on avattu myös kuntalaisten käyttöön katujen talvikunnossapidon seurantaan liittyen.”

Arviointikertomuksen suositukset (s. 60):

”Tarkastuslautakunta suosittelee jatkossakin hyödyntämään paikkatietojärjestelmän tietoja myös kuntalaisten informoinnissa.”

Toimialan vastaus:

Kuntalaisen kannalta ajoneuvojen seurantajärjestelmä mahdollistaa myös esim. talviylläpitokaluston seurannan, jolloin internetin välityksellä näkee kaupungin ja sen palvelutuottajien auraus- tai hiekoituskaluston ajantasaisen sijainnin. Tästä palvelua on tarkoitus jatkossa muodostaa pysyvä.

Sivistystoimen selvitys tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen vuodelta 2015

VD/974/00.03.00.00/2016

Opetuslautakunta 12.9.2016 § 10

Vapaa-ajan lautakunta 13.9.2016 § 10

Tarkastuslautakunnan laatima Vantaan kaupungin arviointikertomus vuodelta 2015 merkittiin tiedoksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 23.5.2016 ja lähetettiin kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus päätti 6.6.2016 lähettää valtuuston päätöksen ao. toimialoille toimenpiteitä varten.

Strategia

Strategiatyön osalta tarkastuslautakunta toteaa (tiivistelmä nro 1):

"Valtuuston asettamat strategiset päämäärät ja niitä toteuttavat sitovat tavoitteet toteutuivat täysin 13 tavoitteen osalta, melko hyvin toteutuneeksi todettiin seitsemän tavoitetta ja jossain määrin toteutuneeksi neljä tavoitetta. Toteutumatta jäi neljä tavoitetta. Tarkastuslautakunnalla oli huomautettavaa tai kommentoitavaa vain 14 prosentin osalta tavoitteista (edellisenä vuonna vastaavasti 36 prosentin osalta). Annetut kommentit liittyvät pääosin tavoitteiden arvioitavuuteen. Kokonaisuutena sitovien tavoitteiden mittarointi on parantunut viime vuosina."

Lisäksi sitovien tavoitteiden raportoinnista tarkastuslautakunta toteaa: "Pääkaupunkiseudun tarkastuslautakunnat suorittivat yhteisen arvioinnin, jonka aiheena oli nuorisotakuun toteutuminen ja vaikuttavuus Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa. Nuorisotakuun yhteiskuntatakuu ei täysin toteudu missään kaupungeista. Pääkaupunkiseudun suurista kaupungeista se on toteutunut parhaiten Vantaalla. Koulutustakuu toteutuu hyvin kaikissa kaupungeissa ja sen onnistumisen eteen on Vantaallakin tehty töitä jo vuosia. Nuorten aikuisten osaamisohjelmaa on toteutettu suunnitellusti. Vaikuttavuuden mittaamisessa on vielä kehitettävää."

Toimialan vastaus:

Sivistystoimessa monien tavoitteiden mittarointia ja raportointia hankaloittaa toimintakauden poikkeaminen kalenterivuodesta ja kaupunkitasoisesta strategiatyön syklistä. Tästä syystä mittarin lähtötaso saattaa jäädä tuloskortin laadintavaiheessa löyhäksi. Sivistystoimessa tavoitteiden mittarointia on kehitetty vuoden 2015 aikana.

Ammattiopisto Varia

Tarkastuslautakunta (tiivistelmä nro 13):

"Varian taloustilanne on huolestuttava. Ammatillisen koulutuksen valtionosuuksia aiotaan leikata jopa 15 prosenttia. Varia on jo aloittanut säästö- ja tehostamistoimenpiteet. Yksi keino kompensoida leikkauksia on kasvattaa oppilasmääriä niin, että kaikki koulutuspaikat saadaan täytettyä."

Toimialan vastaus:

Säästö- ja tehostamistoimintaa on toteutettu vuoden 2015 lopussa hyväksytyn uuden strategian pohjalta. Varian organisaatorakenne muutettiin paremmin tavoitteita vastaavaksi: hallinnon tehtäviä ja opetusalojen vastuualat jaettiin uudelleen, aikuisten koulutus hajautettiin opetusaloille.

Opiskelijamäärän kasvattaminen ei ole mahdollista tavoitellusti vuonna 2017, koska valtionosuuden rahoituksen tasoa on esitetty leikattavaksi 12,5 %. Koulutuksen järjestäjä päättää kohdistetaanko rahoituksen leikkaus opiskelijapaikkoihin vai toiminnan tehostamiseen vai molempiin. Variassa edellytetyt säästöt kohdistetaan sekä opiskelijamäärään että toiminnan tehostamiseen.

Toiminnallisesta näkökulmasta tehostamistoimintaa tehdään allokoimalla opetusresursseja uudelleen

osaamisperusteisuuteen siirtymisen yhteydessä, tehostamalla ja vähentämällä tilojen käyttöä sekä kehittämällä jatkuvaa opiskelijahakua, jolla mahdollistetaan opetusryhmien täydentäminen kesken lukuvuoden.

Aikuisopisto

Tarkastuslautakunta (tiivistelmä nro 15):

”Vantaan aikuisopisto on tunnistanut kriittiseksi kehittämiskohteikseen toiminnan tehostamisen ja opistoa koskevan taloustiedon parantamisen, ajantasaistamisen ja tämän tiedon raportoinnin kehittämisen sähköisten työkalujen avulla.

Tarkastuslautakunta suosittelee jo aloitettujen tehostamistoimien jatkamista. Erityisesti talouden hallintaan tulee kiinnittää huomiota.”

Toimialan vastaus:

Tarkastuslautakunnan huomiot ovat oikeaan osuvia ja varsin positiivisia opiston osalta. Tarkastuskertomuksen Aikuisopistoa käsittelevän kohdan 7.3 Aikuisopisto ensimmäisessä kappaleessa todetaan, että arviointikäynnillä toimintaa esitteli ammattiopiston rehtori. Paikalla oli kuitenkin aikuisopiston rehtori.

Lautakunta suosittaa jo aloitettujen talouden ja toiminnan tehostamistoimien jatkamista. Näin on toimitettu ja tullaan toimimaan. Aikuisopisto on pystynyt tehostamaan toimintaansa merkittävästi siirtämällä paljon rutiininomaista ihmistyötä vaativia toimistotehtäviä Kursor-järjestelmän kautta automaattisesti tai lähes automaattisesti hoidettaviksi.

Opiston talousennusteen mukaan kate ei ylitä tänä vuonna. Ennusteen laatiminen on hyvin haastavaa opiston toiminnan luonteen vuoksi. Suurin osa kansalaisopiston tuloista kertyy syyslukukauden aikana. Kurssit alkavat portaittain syyskuun puolivälin paikkeilla, ja ilmoittautuminen kursseille alkaa 10.8. Näin ollen tässä vaiheessa on hyvin vaikea arvioida asiakkaiden ilmoittautumisinnokkuutta kursseille. Ennuste on tehty kuitenkin kahden viimeisimmän vuoden toteumatietojen perusteella, joten suuria muutoksia ei pitäisi olla odotettavissa.

Varhaiskasvatus

Tarkastuslautakunta (arviointikertomus, s. 71):

”Varhaiskasvatuksen strateginen tavoite on kasvattaa yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten osuutta yli 12 prosenttiin vuonna 2016. Yksityisistä varhaiskasvatuspalveluista ostopalvelusopimuspäivähoidosta tullaan luopumaan kesään 2016 mennessä ja palvelusetelipäivähoitoa puolestaan tullaan edelleen lisäämään. Vantaalle valmistui vuonna 2015 kolme uutta yksityistä palvelusetelipäiväkotiä ja vuonna 2015 varhaiskasvatuksessa olevista lapsista noin 11 prosenttia oli yksityisessä varhaiskasvatuksessa (noin seitsemän prosenttia vuonna 2014).

Palvelusetelipäivähoidon osuuden kasvattamisella varhaiskasvatuksen tulosalue pyrkii palvelutarjonnan monipuolistamiseen, kaupungin investointikulujen vähentämiseen ja myös tuottavuuden lisäämiseen. Palvelusetelipäiväkodit ovat Vantaalla yksityisen sijoittajan rakentamia ja kaupunki säästää näin investointikustannuksissa. Lisäksi kuuden suurimman kaupungin päivähoidon kustannusvertailussa todettiin, että Vantaalla, Tampereella, Turussa ja Oulussa vuonna 2014 palvelusetelijärjestelmän kustannukset lasta kohden laskettuina olivat kunnallisen päivähoidon kustannuksia alhaisemmat.”

Toimialan vastaus:

Arviointikertomuksessa on sisältöosassa viitattu palvelusetelipäivähoidon alhaisempiin kustannuksiin kunnalliseen päivähoitoon nähden (Kuuden suurimman kaupungin lasten päivähoidon palvelut ja kustannukset vuonna 2014). Kuusikkoraportissa 2015 todetaan seuraavaa: Kuusikkoraporttien

tarkoituksena on palvella ensisijaisesti kuntien päättäjiä ja ne ovat yksi väline toiminnan ohjaamiseen. Kuusikko-raportit nostavat esiin eroavaisuuksia, jotka vaativat tarkempaa analyysia. Tavoitteena ei ole vertailla esimerkiksi omien ja ostopalvelujen kustannuksia. Omien ja ostopalvelujen tiedonkeruu poikkeaa merkittävästi esimerkiksi asiakasmaksujen, vuokrien, tilaamiseen liittyvien kustannusten ja hallinnon vyörytysten osalta. Kunnan omaa tuotantoa voi verrata toisen kunnan omaan tuotantoon, mutta omien ja ostopalvelujen tiedot eivät ole vertailukelpoisia, koska ne sisältävät eri kustannuseriä.

Yksityisen hoidon tuella ja palvelusetelillä järjestetyssä päivähoitossa sekä osin myös ostopalvelupäivähoitossa asiakkaat maksavat oman osuutensa palvelusta (asiaksmaksu) suoraan palvelun tuottajalle. Siten näiden palvelujen kustannukset ovat kunnalle netto-kustannuksia eikä niitä voi suoraan verrata raportissa esitettyihin kunnallisen päivähoiton kustannuksiin, joihin sisältyy asiakasmaksun osuus.

Tämän lisäksi kunnallisen ja palvelusetelipäivähoiton kustannuksiin vaikuttaa olennaisesti se, että suurin osa tukea tarvitsevista lapsista ohjautuu kunnalliseen päivähoitoon. Erilaisiin tukitoimiin käytetään vuositasolla Vantaalla n. 7,9 M€.

Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Oy

Tarkastuslautakunta (arviointikertomus, s. 64):

”Taloustavoitteena oli nettotulos 100 000 euroa ja muina tavoitteina täyttöaste, opiskelijoiden työllistyminen ja jatko-opinnot, opintojen keskeyttäminen ja ylläpitäjän antama arvosana toiminnasta asteikolla 1–5.

Asetetut tavoitteet toteutuivat opintojen keskeyttämisistä lukuun ottamatta. Keskeyttämisen lisääntymiseen vaikutti ennakoitua suurempi opiskelijamäärä ja erityisesti aikuisopiskelijoiden keskeyttämisen lisääntyminen, mikä johtuu koko kaupan alan vaikeasta taloudellisesta tilanteesta. Tavoitteiden toteutuminen ilmenee kohdasta 1.5.”

Toimialan vastaus:

Vaikka opintojen keskeyttämisaste nousi vuonna 2015, se on Mercuriassa edelleen erittäin alhainen. Luku tulee suoraan tilastokeskuksen aineistoista ja siihen vaikuttaa myös heti opintojen aloitusvaiheessa tapahtuvat muutokset. Tavoitetaso on asetettu erittäin korkealle ja sen saavuttaminen tulee olemaan haastavaa myös tulevaisuudessa. Vuoden 2016 tiedot eivät ole vielä valmistuneet. Opiskelijoiden työllistymistavoite on asetettu myös korkealle tasolle. Vaikea työllisyystilanne ja negatiiviset uutiset kaupan alalta (mm. Anttilan konkurssi, Stockmannin yt-neuvottelut) ovat vaikuttaneet työssäoppimispaikkojen saamiseen ja osaltaan myös opiskelijoiden työllistymiseen. Pääkaupunkiseudulla ja kasvukeskuksissa tilanne on kuitenkin huomattavasti muuta Suomea parempi. Vuoden 2016 tiedot eivät ole vielä valmistuneet.

Tarkastuslautakunta (arviointikertomus, s. 64):

”Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Oy:n taloudelliset tulokset ovat viime vuosina olleet selvästi ylijäämäisiä ja yhtiön taloudellinen asema on vakaa. Oppilaitoksen vuosittainen liikevaihto on ollut vuosina 2012–2015 noin seitsemän miljoonaa euroa. Vuonna 2015 Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Osakeyhtiön taseeseen on kertynyt aiempien tilikausien ylijäämää noin kymmenen miljoonaa euroa (lukuun laskettu mukaan 2015 kertynyt ylijäämä). Suurin tuloerä on vuosittain ollut koulutuspaikkakiintiön perusteella maksettava valtionosuus, josta on kertynyt vuosittain lähes 90 prosenttia koko tulorahoituksesta. Ammatillisen koulutuksen rahoitusta vuosille 2013 ja 2014 supistettiin valtion osalta, kun koulutuspaikkojen yksikköhintojen indeksikorotukset jäädytettiin ja lisäksi yksikköhintoihin tehtiin pieniä leikkauksia.”

Toimialan vastaus:

Ammatillisen koulutuksen rahoitusta uudistetaan edelleen jatkossa, mutta vielä ei ole tarkkaa tietoa miten uudistus tapahtuu. On todennäköistä, että ammatillisen koulutuksen valtiolta saama rahoitus tulee jatkossa edelleen vähenemään. Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Oy pyrkii koko ajan tehostamaan toimintaansa ja varautuu valtionrahoituksessa odotettavissa oleviin muutoksiin. Oppilaitos kehittää

muun muassa koko ajan uusia koulutustuotteita asiakaspinnan laajentamiseksi ja samalla on myös toteutettu hillittyjä kustannussäästöjä.”

Vuonna 2017 toteutetaan ammatillisen peruskoulutuksen säästöohjelman suurin leikkaus. Kesän aikana on leikkauksen määrää vielä lisätty. Leikkauksen seurauksena valtionosuusrahoitus pienenee noin 12 %. Koulutuksen järjestäjä saa päättää, toteuttaako se säästöt pienemmällä yksikköhinnalla vai opiskelijamäärää vähentämällä. Mercuria toteuttaa koulutustakuuta ja pitää opiskelijamäärän (710) ennallaan. Tämän lisäksi Mercuriassa on jatkettu maltillista säästöohjelmaa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan selvitys kaupunginhallitukselle Vantaan kaupungin arviointikertomuksesta 2015

VD/974/00.03.00.00/2016

Tarkastuslautakunnan laatima Vantaan kaupungin arviointikertomus vuodelta 2015 merkittiin tiedoksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 23.5.2016 ja lähetettiin kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus päätti 6.6.2016 lähettää valtuuston päätöksen ao. toimialoille toimenpiteitä varten.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala on perehtynyt arviointikertomukseen 2015. Vuoden 2015 osalta arviointikertomuksessa on sosiaali- ja terveystoimen osalta tarkasteltu erityisesti erikoissairaanhoidtoa ja suun terveydenhuollon liikelaitosta. Kokonaisuutena arviointikertomus on sosiaali- ja terveystoimen osalta myönteinen eikä sisällä merkittävää huomauttamista toiminnan suhteen. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala on laatinut liitteenä olevan vastauksen arviointikertomuksessa esitettyihin toimialaa koskeviin asioihin.

Sosiaali- ja terveyslautakunta 12.9.2016 § 7

1. TOIMINNAN JA TALOUDEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI

Tiivistelmä nro 1 (s. 3):

”Valtuuston asettamat strategiset päämäärät ja niitä toteuttavat sitovat tavoitteet toteutuivat täysin 13 tavoitteen osalta, melko hyvin toteutuneeksi todettiin seitsemän tavoitetta ja jossain määrin toteutuneeksi neljä tavoitetta. Toteutumatta jäi neljä tavoitetta. Tarkastuslautakunnalla oli huomautettavaa tai kommentoitavaa vain 14 prosentin osalta tavoitteista (edellisenä vuonna vastaavasti 36 prosentin osalta). Annetut kommentit liittyvät pääosin tavoitteiden arvioitavuuteen. Kokonaisuutena sitovien tavoitteiden mittarointi on parantunut viime vuosina.”

Taustaa (s. 16-17)

Tavoitteelle 15.1 (Asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia edistävien ohjelmien toimenpiteitä toteutetaan toimialoilla) oli asetettu neljä mittaria. Kelan sairastavuusindeksi ja työttömyyseläkettä saavien osuus 25-64 vuotiaista eivät ole vielä saatavilla vuoden 2015 osalta, joten tavoitteen toteutumista on vaikea arvioida. Lisäksi ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden tupakoinnin vähentämisestä pystyttiin vain raportoimaan sinänsä hyvistä toimenpiteistä, mutta tilanteen kehitystä kuvaavan THL:n kouluterveyskyselyn kuntakohtaisia tuloksia ei teknisistä ongelmista johtuen saada. Sairastavuusindeksi on hyvä koko väestön hyvinvoinnin kuvaaja ja indikaattori on kehittynyt vuoden 2012 jälkeen myönteisesti Vantaan kannalta. Samoin voidaan todeta työkyvyttömyyseläkettä saavien määrästä: heidän osuutensa näyttää laskeneen vuosina 2013 ja 2014. Valtuustokauden strategian tarkastelun osalta mittarit ovatkin varsin kuvaavia, mutta tarkastuslautakunnan tehtävän kannalta kuluneen vuoden arviointia niiden perusteella ei voida suorittaa.

Erikoissairaanhoidon sitova määrärahatavoite ylitettiin 5,962 miljoonalla eurolla (3 %). Sitova tavoite ei tältä osin toteutunut. Verotulot alittuivat talousarvioon nähden 13,973 miljoonaa euroa (1 %).

Johtopäätökset: (s. 18)

(Tavoitteen 10.1 mittariksi asetettua tutkimustulosta ei ole saatavilla). Tavoitteella 15.1 on useita mittareita, joista saatavilla oleva tieto on edelliseltä vuodelta. Mittarien kehityksen perusteella näyttää siltä, että edetään strategisen päämäärän suuntaan, mutta etenemistä vuoden 2015 osalta ei pysty vielä arvioimaan. Yhden tavoitteen toteutumisesta tarkastuslautakunta on samaa mieltä, mutta katsoo, että tavoite ei yksin riitä toteuttamaan strategista päämäärää, johon se liittyy, vaan koulutusasteen nostaminen olisi syytä saada myös sitovaksi tavoitteeksi.

Yhden tavoitteen mittarille on annettu tavoitetaso, jota ei saavutettu ja mittarin arvo parani vain vähän, joten lautakunta katsoo, ettei tavoite toteutunut. Osa tavoitteista ja mittareista, jotka hyvinkin kuvaavat etenemistä kohti strategista päämäärää, ei kovin hyvin taivu vuosittaiseen tarkasteluun. Kokonaisuutena sitovien tavoitteiden mittarointi on parantunut viime vuosina.

Suosituksukset (s. 18):

”Sitovien tavoitteiden mittaroinnissa tapahtuneesta hyvästä kehityksestä huolimatta mittareihin tulee edelleen kiinnittää huomiota. Tavoitteet ovat osa toimintakertomusta, mikä puolestaan on osa tilinpäätöstä vuodelta 2015, joten tavoitteiden toteutuminen on pystyttävä raportoimaan. Sitovien määrärahatavoitteiden toteutumiseen tulee kiinnittää huomiota.”

Toimialan vastaus:

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, tavoitteen 15.1. (Asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia edistävien ohjelmien toimenpiteitä toteutetaan toimialoilla) mittarit eivät ole kaikilta osin onnistuneita kuvaamaan vuosittaista väestön hyvinvoinnin seuranta.

Sosiaali- ja terveystoimi pyrkii osaltaan löytämään jatkossa nykyistä parempia, vuosittain seurattavissa olevia mittareita, joilla voidaan seurata yhden kunnan päätehtävistä – väestön hyvinvoinnin edistämisen – toteutumista.

Väestön terveyden ja hyvinvoinnin muutokset ovat hitaita ja ovat seurausta hyvin monenlaisista yhteiskunnallisista ja yksilöllisistä tekijöistä ja valinnoista. Kunnan mahdollisuudet vaikuttaa hyvinvoinnin kehitykseen ovat rajalliset mutta palvelujen järjestäjän roolissa oleelliset. Kuntavertailut mahdollistavat valtakunnallinen indikaattoritieto on yleensä saatavilla lähes vuoden viiveellä verrattuna kunnan omiin tilinpäätöstietoihin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon käytettävissä oleva (lähes) ajantasainen seurantatieto muodostuu pääosin sosiaali- ja terveyspalvelujen käytöstä, mikä kuvaa paitsi väestön palvelutarpeita, myös palvelujärjestelmän toimivuutta ja painopisteitä. Erilaiset koko väestöön kohdistuvat kysely- yms. tutkimukset tarjoavat parhaimmillaan palvelujenkäyttöä kattavamman kuvan väestön terveyden ja hyvinvoinnin kehityssuunnista, mutta kuten tarkastuslautakunta toteaa, viime vuonna toteutetun kansallisen tutkimuksen kuntatasoiset tulokset jäivät teknisistä syistä saamatta.

2. TOIMIALAN TAVOITTEET JA TOIMINTA (S. 77 – 79)

Tiivistelmä nro 17 (s. 5)

”Sosiaali- ja terveydenhuollossa tulee kiinnittää erityistä huomiota palvelujen laadun ja resurssien turvaamiseen kaikilla toimintasektoreilla. Pätevien työntekijöiden saamiseksi on tehtävä edelleen uusia avauksia. Johtaminen, työolosuhteet ja niiden joustot ja palkkaus ovat avainasemassa, jotta työntekijöiden vaihtuvuus saadaan hallintaan.”

Johtopäätökset (s. 79):

”Toimialan oman toiminnan kustannuskehitys on ollut hyvin maltillista ja tuottavuutta on edelleen pystytty parantamaan. Uuden asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönoton valmistelu ja

varautuminen sote-ratkaisuun ovat pitkäaikaistyöttömyyden kasvun, turvapaikanhakijoiden määrän kasvun ja sosiaalihuoltolain muutoksen lisäksi suuria toimintaan vaikuttavia asioita. Perheiden varhaiseen tukeen on panostettu vuoden aikana ja esimerkiksi lapsiperheiden kotipalveluiden käyttö lisääntyi huomattavasti. Varhainen tuki ei poista suunnitelmallisen lastensuojelutyön tarvetta, mikä näkyy kuormituksena työntekijäkohtaisissa asiakasmäärissä. Noin vuosi sitten tehdyn lastensuojelun selvityksen jälkeen on tehty toimenpiteitä tilanteen parantamiseksi.”

Suosituks (s. 79):

”Sosiaali- ja terveydenhuollossa tulee kiinnittää erityistä huomiota palvelujen laadun ja resurssien turvaamiseen kaikilla toimintasektoreilla. Pätevien työntekijöiden saamiseksi on tehtävä edelleen uusia avauksia. Johtaminen, työolosuhteet ja niiden joustot ja palkkaus ovat avainasemassa, jotta työntekijöiden vaihtuvuus saadaan hallintaan.”

Toimialan vastaus:

Lastensuojelun henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden turvaamiseksi sosiaalityöntekijöiden palkkausta saatiin tarkistettua vastaamaan pääkaupunkiseudun palkkatasoa. 1.3.2016 voimaantullut uusi sosiaalihuollon ammattihenkilölaki tiukensi sijaisten kelpoisuusehtoja ja on osaltaan vaikeuttanut pätevien sijaisten saamista. Lääkäritilanne toimialalla on hieman parantunut. Pätevän henkilökunnan saamiseksi onnistunut työharjoittelu ja perehdytys ovat arvokkaita rekrytointivaltteja. Toimialan pitkäjänteinen kehittämistyö toi Myyrmäen terveysasemalle vuoden 2015 koulutusterveyskeskuspalkinnon.

Tuunatun työn toimintamalli otettiin onnistuneesti käyttöön helmikuussa 2016.

Työhyvinvointiasiantuntijoidenterveys- ja turvallisuuskäynneillä tuetaan työyhteisön työhyvinvointia ja työssä jaksamista. Palvelujen laadun turvaamiseksi toimialalla on panostettu v. 2015 – 2016 erityisesti potilas- ja asiakasturvallisuuteen mm. kattavalla lääkehoitolupakoulutuksella sekä ottamalla HaiPro-ilmoitusohjelma käyttöön.

Toimialalla kiinnitetään jatkuvasti huomiota johtamisen laatuun ja mahdollistetaan esimiesasemassa oleville johtamisessa kehittyminen. Etätyön mahdollisuuksia hyödynnetään niissä töissä, joihin se sopii.

3. ERIKOISSAIRAANHOITO (S. 79 – 83)

Tiivistelmä nro 17 (s. 5)

”Sosiaali- ja terveydenhuollon oman toiminnan menot alittivat talousarvion 7,5 miljoonalla eurolla, joista toimeentulotukimenojen alitus oli 4 miljoonaa euroa. Erikoissairaanhoidon menot sen sijaan ylittivät alkuperäisen talousarvion lähes 19 miljoonalla eurolla. Jatkossa on erittäin tärkeää, että erikoissairaanhoidossa tuottajan (HUS) ja järjestäjän (Vantaa) talousarviot ja tulostavoitteet sovitaan yhteisesti.”

Johtopäätökset (s. 83):

”Erikoissairaanhoidon toteuttaminen alueellisena ja keskittäminen yhteen paikkaan katsotaan järkeväksi. Hallintomallia pidetään yleisesti toimivana. Erikoissairaanhoidon lainsäädännön tavoitteet toteutuvat ja jononpurkutoimenpiteet ovat tehonneet.

Mikäli kysyntää ei saada hillityksi, Vantaan kaltaisen väestökasvukunnan menot tulevat jatkuvasti lisääntymään, kuten historia osoittaa. Asiaan ei ole voitu vaikuttaa, vaikka vuosittain allekirjoitetaan niin sanottu palvelusopimus, jossa sovitaan tuotettava palvelumäärä ja siitä maksettava korvaus sekä tuotannon muutokset.

Sosiaali- ja terveystoimen johto ja HUS:n johto käyvät neljä kertaa vuodessa niin sanotun kuntaneuvottelun, jossa käydään lävitse palvelujen ja talouden toteutuma ja sovitaan mahdollisesti tarvittavista toimenpiteistä. Samoin sosiaali- ja terveystoimessa käydään tulosaluetasolla palvelujen kehittämistä koskevia yhteistyöneuvotteluja.”

Suosituksset (s. 83)

”HUS:n vantaalaisten edustajien ja Vantaan virkamiesten yhteistoimintaa tulisi lisätä säännöllisillä tapaamisilla ja yhteisten kannanottojen aikaansaamiseksi. Kuntayhtymän tulisi vahvistaa ylimmän virkamiestason osallistumista suuriin toiminnallisiin muutoshankkeisiin ja erikoisesti myös rakennusinvestointeihin.

Vantaan konserniohjauksen eri toimijoiden on linjattava yhteinen näkemys erikoissairaanhoidon koskeissa asioissa ja sosiaali- ja terveyslautakunnan asiantuntijaroolia erikoissairaanhoidon ohjauksessa on lisättävä.

Tarkastuslautakunta katsoo, että ylijäämät tulee palauttaa kunnille. Erikoissairaanhoidon sitova määrärahatavoite ylitettiin 5,962 miljoonalla eurolla. Sitova tavoite ei tältä osin toteutunut, mihin tulee pyrkiä. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon väliset siirtymät tulee saada hallintaan.

Perusterveydenhuollosta lähetetään lisääntyvästi erikoissairaanhoidon potilaita. Terveysasemien iltavastaanottojen käynnistäminen olisi hyvä ratkaisu.

Erityisesti on pidettävä huolta, että erikoissairaanhoidon toteuttamiseen tarvittavat määrärahat HUS:n ja kaupungin talousarvioissa ja tulostavoitteissa vastaavat sisällöltään toisiaan. HUS esittää usein, että kuntien tulisi realistisesti esittää tarpeensa, siten ei jouduttaisi budjetoimaan vähemmän tai enemmän kuin edellisenä vuonna eikä tehdä lisäbudjetteja, jotka ovat useimmiten vuotuinen käytäntö. Vuodelle 2016 HUS:n talousarviossa Vantaan osuus on noin 6 miljoonaa euroa pienempi kuin Vantaan varaama määrä. Ainakaan tältä osin Vantaa ei ole alibudjetoinut tarvittavia määrärahoja.”

Toimialan vastaus:

Olisi perusteltua, että Vantaan ja HUS:n talousarvioissa olevat erikoissairaanhoidon määrärahat olisivat samat, ja tähän kyllä pyritään kuntaneuvotteluissa. Ongelmaksi muodostuu HUS:n ja Vantaan erilainen tapa budjetoida sekä päätöksenteon aikataulujen yhteensovittaminen. HUS määrittelee Vantaan osuuden laskennallisesti koko HUS:n tasolla, mikä johtaa usein pienempään osuuteen kuin mitä Vantaan todellinen toteutuma tulee olemaan. Vantaalla budjetoidaan ottaen huomioon myös Vantaan oma erikoissairaanhoidon toteutumatieto. Vantaan sosiaali- ja terveystoimi on pyrkinyt esittämään ja budjetoimaan erikoissairaanhoidon realistisesti ennakoidun toteutuman mukaan.

Sosiaali- ja terveystoimi pyrkii yhdessä HUS:n kanssa kehittämään kuntaneuvottelumenettelyä vastaamaan paremmin esiintyviin haasteisiin. Lisäksi sosiaali- ja terveystoimen johto pitää HUS:n vantaalaisten luottamushenkilöiden kanssa kokouksia, joissa keskustellaan Vantaan ja HUS:n yhteistyöstä. Lautakunnan varsinaisissa kokouksissa HUS:n asiat ovat usein esillä selostuksina ja keskusteluina.

Erikoissairaanhoidon läheteitä vähennetään lisäämällä erikoislääkärivastaanottoja terveysasemilla. Lisäksi neuvoloissa on osaamista parannettu ja hankittu mm. ultraäänilaitteita, jotka vähentävät läheteiden määrää erikoissairaanhoidon. Kaikkein sairaimpia potilaita hoidetaan listamallilla, jossa taataan potilaalle omalääkäri ja omahoitaja.

Näin hoidon jatkuvuus paranee ja tämä vähentää erikoissairaanhoidon päivystykseen ja poliklinikoille lähettämistä.

Iltavastaanotto toiminta on jo aloitettu neuvolapalveluissa ja kunhan vaikutukset kartoitetaan, voidaan arvioida toiminnan laajentamisen hyötyjä.

4. SUUN TERVEYDENHUOLLON LIIKELAITOS (S. 83 - 87)

Tiivistelmä nro 18 (s. 5)

”Suun terveydenhuollon liikelaitos on onnistunut parantamaan tuottavuuttaan. Mittarina on käytetty tuotettujen suoritteiden määrää henkilötyövuotta kohden. Tuottavuus on kasvanut kymmenen prosenttia liikelaitoksen toiminnan (2010–2015) aikana. Alijäämän kattaminen edellyttää toiminnan

tehostamista edelleen. Asiakasmäärän kasvu on aiheuttanut painetta pysyä hoitotakuun edellyttämissä aikarajoissa kiireettömässä hammashoidossa.”

Johtopäätökset: (s. 86)

”Vuosi 2015 oli Vantaan Suun terveydenhuollon liikelaitoksen viides kokonainen toimintavuosi. Toiminta on vakiintunut ja liikelaitos on omalla tuottavuusmittarillaan mitaten onnistunut parantamaan tuottavuuttaan.

Kaupunginvaltuuston asettamat sitovat taloudelliset tavoitteet saavutettiin.

Liikelaitoksen ilmoituksen mukaan hoitotakuussa (puheluihin vastaaminen, kiireellinen ensiapu, kiireetön hoito) on pysytty. THL:n keräämien seurantatietojen perusteella näyttää siltä, että loppuvuodesta kiireettömän hoidon osalta takuun toteuttamisessa oli vaikeuksia.

Vuoden 2015 ylijäämästä huolimatta liikelaitoksen peruspääoma on alijäämäinen. Liikelaitoksen johtokunta on käsitellyt suunnitelman, miten alijäämä tullaan kattamaan. Suunnitelma sisältää toiminnan volyymin muutoksia ja kustannussäästöjä. Tärkeimpinä keinoina ovat suun erikoishammashoidon kustannusten hillitseminen järjestämällä erikoishammashoitoa osittain omana toimintana ja tarkentamalla lähetekäytäntöä. Lisäksi tehdään muita tehostamistoimenpiteitä.

Suun terveydenhuollon liikelaitoksen taloudellinen liikkumavara on pieni. Talous on sidottu tilaukseen, joka oli vuonna 2015 toimenpidemääräisesti sama kuin vuonna 2014 ja rahallisesti 1,5 prosenttia suurempi. Vuoden 2016 toimenpidetilauksella on vuotta 2015 vastaava ja laskutettava hinta 1,5 prosenttia suurempi. Lisäksi edelliseen palvelusopimukseen sisältynyt liikkumavaraa tuonut ehto on jätetty pois vuoden 2016 sopimuksesta. Heikon talous- ja työllisyystilanteen jatkuessa julkisen hammashoidon kysyntä kasvaa. Vantaalla asiakkaiden määrä kasvoi 4,2 prosenttia edellisvuodesta. Hoitotakuun toteuttamisen kannalta tilanne näyttää haastavalta.”

Suosituks:

”Sosiaali- ja terveystalouden ja suun terveydenhuollon liikelaitoksen välisessä palvelusopimuksessa tulisi huomioida asiakasmäärän kasvu, jotteivät kiireettömän hoidon hoitotakuussa pysyminen ja alijäämän kattaminen vaarannu.”

Toimialan vastaus:

Suun terveydenhuollossa on otettu käyttöön 2016 alkuvuodesta aikakattojärjestelmä yhtenäistämään eri hoitokokonaisuuksiin käytettävää aikaa. Jonojärjestelmästä on luovuttu huhtikuun 2016 lopussa, millä on pyritty vaikuttamaan läpinäkyvyyteen sekä helpottamaan ajanvarauskäytäntöjä. Syksyllä 2016 suun terveydenhuollon liikelaitoksessa pilotoidaan monihuonetoimintaa, jonka on tarkoitus laajentua kattamaan koko Vantaan alue 2017 vuoden aikana suurimmissa hoitoloissa.

Vantaan kaupunki on irtisanonut SEHYK- sopimuksen 6/2016 suun terveydenhuollon liikelaitoksen linjauksen mukaisesti. Tällä on pyritty suoriin kustannussäästöihin ja oman erityisosaamisen kasvattamiseen sekä turvaamaan täyden palvelun suun terveydenhuolto vantaalaisille.

Suun terveydenhuolto on ottamassa uusia sähköisiä asiointipalveluita käyttöön syksyn 2016 aikana, joilla edelleen helpotetaan yhteydenottoa sekä mahdollistetaan lähitulevaisuudessa etäasiointi myös suun terveydenhuollon ammattilaisille suoraan.

Vuoden 2017 toimenpidetilauksella tulee kasvamaan 1,5 %. Lisäksi nykyisestä palvelusopimuksesta puuttuva liikkumavara otetaan uudestaan käyttöön. Ennusteen mukaan suun terveydenhuollon alijäämä tulee vähenemään huomattavasti ja liikelaitoksen tuottavuus on noussut koko vuoden tasolla yli 6 % ja huhtikuusta alkaen 10 %.